

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:3309

av Emma Henriksson och Staffan Danielsson (KD, C)

med anledning av prop. 2015/16:71 Bidrag för glasögon till barn och unga

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2015/16:71.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att det glasögonbidrag som ges för barn mellan 0 och 7 år inte ska påverkas på ett negativt sätt framöver och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en uppföljning av om ett generellt bidrag missgynnar de som har de minsta ekonomiska marginalerna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att ett generellt bidrag inte blir normerande så att vissa landsting sänker sin ambitionsnivå, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör förtydliga att hälso- och sjukvården inte ska svara för glasögonutprovning för barn och unga över 8 år om det inte finns medicinska skäl till det och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vår utgångspunkt är att alla landsting ska tillhandahålla bidrag för glasögon till barn eftersom glasögon för barn är att betrakta huvudsakligen som ett hjälpmedel. Alla landsting ger idag bidrag till standardglasögon eller kontaktlinser efter recept av ögonläkare till barn i åldern 0–7 år. Det är dock få landsting som ger bidrag för standardglasögon till barn och unga över 8 år och subventionsgraden varierar. Men om den enskilde inte själv kan tillgodose sina behov kan man få ekonomiskt bistånd för

glasögon enligt 4 kap.1 § socialtjänstlagen. Det gäller såväl vuxna som barn.

Även om ett generellt bidrag för glasögon till alla mellan 8 och 19 år kan låta angeläget motsätter vi oss den föreslagna lagregleringen. Landstingen/regionen ska redan idag tillhandahålla bidrag för glasögon eftersom det är ett hjälpmedel. De som inte omfattas av ett generellt stöd i sitt landsting eller sin region och på grund av sina ekonomiska förutsättningar inte har råd att själv bekosta glasögon kan få ekonomiskt bistånd för detta. På så sätt är möjligheten att få bidrag till glasögon redan tillgodosedd genom lagstiftningen för dem som har de största behoven. En lagstiftning om generellt bidrag för glasögon för alla innebär en inte obetydlig administrativ kostnad. Ett mer effektivt sätt att höja inkomsterna för ekonomiskt utsatta barnfamiljer är genom exempelvis höjt bostadsbidrag och höjd socialbidragsnorm. För barn i de mest ekonomiskt utsatta barnfamiljerna har regeringen nyligen försämrat förutsättningarna genom borttagande av fritidspengen vilket vi motsatte oss.

Förutom vår mer principiella invändning mot förslaget vill vi även belysa andra problem med förslaget som framkommer i propositionen. Ett antal remissinstanser pekar på problemet med att lagstifta om bidrag för glasögon för barn mellan 8 och 19 år samtidigt som motsvarande lagstiftning inte finns för barn mellan 0 och 7 år. Regeringens utgångspunkt är att alla landsting redan erbjuder bidrag för barn mellan 0 och 7 år men några remissinstanser menar att det inte finns någon garanti för att detta kommer att gälla även framöver; det finns en risk för att besparingskrav drabbar denna åldersgrupp när lagstiftningskravet enbart omfattar barn över 8 år. Vi anser att detta vore en mycket olycklig utveckling. En generell bidragsnivå innebär också, enligt en remissinstans, att de som har ett större behov av glasögon kan komma att missgynnas. Barnombudsmannen, Synskadades Riksförbund med flera anser dessutom att bidraget även bör omfatta glasögon som har gått sönder eller som har tappats bort. Barn är och ska tillåtas vara livliga och det är inte helt orimligt om även ett barns naturliga lek och beteende någon gång resulterar i att glasögon går sönder eller försvinner. Även om det kan finnas skäl för viss restriktivitet bör det inte helt uteslutas att bidraget också omfattar ersättning för glasögon som gått sönder eller tappats bort. Detta påverkar förstås särskilt de familjer som har minst marginaler. Det är därför viktigt att regeringen följer upp lagstiftningen om ett generellt bidrag så att det inte missgynnar familjer med de minsta ekonomiska marginalerna.

I regeringens proposition understryks att det är viktigt att denna lag inte bidrar till en ambitionssänkning hos de landsting som i dag ger ett högre bidrag till målgruppen. Det är dock svårt att se att det bidrag som regeringen fastslår inte kommer att bli normerande och därmed innebär att vissa landsting kommer att sänka sina belopp.

Barn under 8 år måste idag ha recept från ögonläkare för att optiker ska kunna förskriva glasögon medan barn över 8 år sällan träffar annat än en optiker. Flera remissinstanser påpekar det orimliga med att hälso- och sjukvården ska svara för glasögonutprovning för barn och unga över 8 år då det inte handlar om medicinska problem/sjukdomar. Det finns med den föreslagna lagen risk för att vårdens resurser kommer att tas i anspråk av det som inte är vårdbehov och därmed öka risken för undanträngningseffekter. Det saknas ett tydligt svar på dessa synpunkter i propositionen, vilket medför en stor osäkerhet gällande vad som föreslås i propositionen. Detta kräver ett förtydligande.

Emma Henriksson (KD)

Staffan Danielsson (C)